01/03/2020

Η συγχώρεση στην πνευματική ζωή

/ Γνώμες

Του Ιωάννου Αν. Γκιάφη, Θεολόγου – Πολιτικού Επιστήμονος

Αναντίρρητα ως ένα φοβερό πάθος της ψυχής αντιμετωπίζεται από την ψυχολογία το μίσος. Δεν είναι παρά η έντονη αντιπάθεια κάποιου για ένα πρόσωπο. Είναι η απέχθεια που νοιώθει για αυτόν και η οποία μπορεί και στο έγκλημα να τον οδηγήσει. Αλήθεια πόσες συμφορές και δυστυχίες προκλήθηκαν μέσα στην ανθρωπότητα εξαιτίας του μίσους; Πολεμικές συρράξεις, αλληλοσκοτωμοί, φιλονικίες κ. ά. Δυστυχώς ως μια ψυχοπαθολογική εκτροπή του ανθρώπου συνεχίζει να κερδίζει έδαφος μέχρι σήμερα. Ανέκαθεν το άτομο ενδίδει σε αυτή με απώτερο στόχο την αυτονόμησή του από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Στον αντίποδα βρίσκεται η αγάπη, η οποία γεννά την ομόνοια, την αλληλεγγύη, την αλληλοεκτίμηση, την ειρήνη και την συνεργασία. Και ίσως μας δημιουργηθεί ένα ερώτημα. Πώς καλλιεργείται η αγαπητική σχέση με τον ”άλλον”, τη στιγμή που προηγήθηκε η εχθρότητα; Υπάρχει μήπως ”ένα βοηθητικό πέρασμα” από τη μία κατάσταση στην άλλη; Βεβαίως και υπάρχει! Την απάντηση μας την δίνει ο ίδιος ο Θεάνθρωπος Κύριος διαμέσου του ευαγγελικού λόγου Του. “*Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος*”(Ματθ.

στ’, 14). “*Αν συγχωρέστε στους ανθρώπους τα παραπτώματά τους, θα συγχωρέσει και σε σας ο πατέρας σας ο ουράνιος*.” Μιλώντας ο Χριστός για τις βασικές προϋποθέσεις για την βίωση της κατά Θεόν πορείας, κατατάσσει ανάμεσα τους και την συγχωρετικότητα. Ο κάθε χριστιανός καλείται όχι μόνο να αρκεστεί στην αναγνώριση των δικών του λαθών, αλλά να προχωρήσει και στη συγχώρεση των κακών που του έκαναν οι άλλοι. Στην πράξη οφείλει να εφαρμόσει το νόμο της αγάπης, μιας αγάπης που δεν ζητεί ”τα εαυτής”. Πρόκειται για την αγάπη που ξεπερνάει τα οποιαδήποτε εμπόδια μεταξύ των ανθρωπίνων σχέσεων. Διαλύει τις κακίες και τις έχθρες και στη θέση τους οικοδομεί την ομόνοια και την αλληλοπεριχώρηση. Άρα η εκδήλωση της αγάπης προς τον κάθε αδελφό ξεκινά με την συγχώρεση των παραπτωμάτων του και των λαθών του.

Συγχωρώντας όμως τον αδελφό μας δεν πετυχαίνουμε μόνο την αγαπητική συνύπαρξη, αλλά και την συγχώρεσή μας από τον φιλάνθρωπο Θεό. Χωρώντας μέσα στην καρδιά μας όλους τους ”άλλους”, θα έλθει και θα χωρέσει στην καρδιά μας ο ίδιος ο Κτίστης των απάντων. Εάν προσέξουμε κατά την Θεία Λειτουργία και συγκεκριμένα προ της απαγγελίας του Συμβόλου της Πίστεώς μας, ο Ιερεύς μας προτρέπει: *“Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἵνα ἐν ὁμόνοια ὁμολογήσωμεν”.* Εκείνη την ώρα εάν υπάρχει ιερατικό συλλείτουργο, ακολουθεί ο αλληλοασπασμός των λειτουργών. Τα πρωτοχριστιανικά χρόνια γίνονταν απ’ όλους τους χριστιανούς. Αυτή η κίνηση φανερώνει την αγάπη και συγχρόνως την συγχώρεση μεταξύ των χριστιανών, πριν προβούν στην ομολογία της αληθινής πίστης τους. Μέσα από την κοινή αγάπη τους αντανακλά η αγάπη τους προς τον Θεό. Μάλιστα στην αρχαία Θεία Λειτουργία των Αποστολικών Διαταγών αναφέρεται πως ο διάκονος καλεί για τον ασπασμό της αγάπης, θέτοντας τρεις όρους. Να μην υπάρχει στην καρδιά των μετεχόντων: α) μνησικακία, β) υποκρισία και γ) δολιότητα. Επομένως η συμφιλίωση όλων με όλους αποτελεί βασικό στοιχείο της λειτουργικής και της εν γένει πνευματικής ζωής.

Αντιθέτως εάν δεν υπάρχει ίχνος συγχωρετικότητας από μέρους μας, δεν υπάρχει και δείγμα άφεσης από τον Θεό. Μπορεί να ζητούμε την συγχώρεση των παραπτωμάτων μας, αλλά όχι των άλλων. Τότε η αγάπη του Θεού δεν αποκαλύπτεται μέσα από τη ζωή μας. Με την μη συγχωρετικότητά μας, δεν επιτρέπουμε στην αγάπη του Θεού να ενεργήσει μέσα μας. Δικαίως ο Ευθύμιος Ζιγαβηνός θα γράψει πως :"*ο άγιος Θεός δεν σημαίνει πως δεν μας αγαπάει, μισεί την ωμότητά μας*." Η απάθεια και η αδιαφορία μας για τον συνάνθρωπο απεμπολούν την χάρη του Θεού από την ύπαρξή μας. Ο εγωισμός φυλακίζει τον άνθρωπο στα όρια της φύσης του με αποτέλεσμα την αποξένωσή του, την φθορά του και τον θάνατό του. Η υπέρβαση συντελείται μόνο δια Ιησού Χριστού και μέσω της καλλιέργειας της συγνώμης στη ζωή μας.

Εξάλλου ο Κύριος μας μέσα από την επίγεια διαδρομή Του, δίδαξε την συγχώρεση ακόμη και όσων μας εχθρεύονται. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη υπέρβαση από την συγχώρεση των ίδιων Του των σταυρωτών. Αγκαλιάζει τον κάθε άνθρωπο με ανυπόκριτη αγάπη και ειλικρινή συγκατάβαση. Αρρώστους, χήρες, ορφανά, πτωχούς και όλες οι ευπαθέστατες κοινωνικές ομάδες αποτελούν προτεραιότητά Του και συγχρόνως έμπρακτη απόδειξη της πολλής στοργής Του προς τον αδελφό. Και μόνο να σκεφθεί κανείς πως του θαύματος του παραλύτου προηγείται η συγχώρεση των αμαρτιών του και κατόπιν ακολουθεί η θαυματουργική του θεραπεία (Μαρκ. β' 1-12). Πρώτα ο Κύριος συγχωρεί τα λάθη των ανθρώπων ως ελεήμων και φιλάνθρωπος Θεός και μετά τους εκπληρώνει το κάθε αίτημά τους.

Η αγία μας Εκκλησία από σήμερα μας προσκαλεί να εισέλθουμε στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή, έχοντας συγχωρέσει τον πλησίον μας. Διότι μπορεί να ξεκινάμε τον αγώνα της νηστείας, αλλά θα αποβεί μάταιη αν εμφωλεύει μέσα μας έστω κι ένα ψεγάδι μνησικακίας. Η εγκράτεια (σωματική και πνευματική) θα μας βοηθήσει στη μετάνοια, αλλά απαιτείται και η "άφεση" από μέρους μας των παραπτωμάτων των άλλων. Δεν είναι τυχαίο που ο πρώτος κατανυκτικός εσπερινός ονομάζεται εσπερινός της συγνώμης. Οφείλουμε να εισέλθουμε στο "στάδιο των αρετών" συγχωρεμένοι μεταξύ μας, με τις οικογένειές μας, με τους συγγενείς μας, με τους φίλους μας, ακόμη και με τους εχθρούς μας. Βέβαια θα αποτελούσε παράλειψη αυτή η συγχώρεση να μην εκκινήσει από το μυστήριο της ιεράς εξομολόγησης. Εκεί ενώπιον του πνευματικού πατρός ο χριστιανός έχει χρέος να ομολογήσει την μνησικακία του και να ζητήσει την συγχώρεσή του. Άρα δεν αρκεί μόνο η νηστεία, η προσευχή και η μετοχή μας στην λατρευτική ζωή, πρέπει να υπάρχει και η συγχωρετικότητα προκειμένου από τον Σταυρό επαξίως να φθάσουμε στην Ανάσταση.

Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης έγραφε σε μια προσευχή του: "*Παράκλητε αγαθέ, Σε ικετεύω με δάκρυα, παρηγόρησε τις θλιμμένες από την αμαρτία ψυχές όλου του κόσμου. Δώσε στους λαούς ν' ακούσουν την γλυκιά φωνή σου: "Ἀφέωνται ὑμῖν αἱ*

ἁμαρτίαι”. Ναι Αγαθέ Κύριε δεν υπάρχει μεγαλύτερο θαύμα από το να αγαπά κανείς τον αμαρτωλό στην πτώση του. Γιατί τον άγιο είναι εύκολο να τον αγαπάς, είναι άξιο.” Είθε η συγχωρετικότητα να είναι τρόπος ζωής και πολιτείας μας! Γένοιτο!